

R E G É L Ő.

PESTEN Csötörtökön September 26^{kán} 1833.

Megjelen társával együtt hetenkint kétszer Vasárnap és Csötörtökön. Fél évi díja helyben 3 ft 12 xr boritéktalanul; postán 4 ft pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt boritéktalanul 1 ft 36 xr-jával. A' folyóírásnak egyes száma 24 xr; egyes kép 12 xr. p. p.

I. TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLLÉS.

September 4-diki éjelem.

Ezen napon indultam-el . . . orból, három hónapi ott mulatásom után; elég idő arra, hogy nem érdektelenül távozzam-el a' helyről, hol reménységem felett több boldog 's elfelejthetlen órákat töltöttem. Mint veres pipacsok a' fiatal zöld vetésből viritottak felém előttem lovagló századunk veres csákóji a' két fehér szíjjal keresztelt zöld hátak közül; 's a' makktól terhes tölgyerdők, mellyeken keresztül lovagláink, hol trombitáink harsogását, hol köznépünk lengyel dalait hangozák vissza. Én-is eldudolám magamban, senkitől sem értetve:

Barna hajad simítsd hátra,
Hadd nézhessek szép orczádra,
Hadd nézzek rád utóljára,
Búm eltemet nem sokára. 's a' t.

Igy értünk be . . onyba; melly sokkal csekélyebb falu, mintsem hogy közülünk kiki kívánsága szerinti szállást kaphatott volna: én hogy magamban meg ne unatkozzam, feleséges strázsamesterünkkel ugyan azon oláh paraszthoz menék szállásra. Legörnyedve kelle bemennünk az alacson oláh szobának ajtaján, hol a' kandalló mellett gazdánk, fekete gubában, széles kalap a' fején, a' legszebb napot pipázva töltötte a' tűz mellett.

„Bune zó (jó napot)“ mondék a' henyélőnek.

„Sze de domnye Zeó (adjon az ur Isten)“ felelé a' paraszt, kalapját, mintha mázsányi nehéz volna, olly lassan levéve: csudálkozva mereszté reám szemeit, hogy nyelvén szóllitom, 's azzal kiment.

A' szobának egyik szegletében a' vályogból rakott kup-tyór (sütő kemence 's kandalló egygyé ragasztva), másik-ban a' szoba padlásáig érő fedeles ágy, harmadikban tarka abrosszal takart asztal, az ajtómelletti szegletben egy ala-cson szalmanyoszolya, a' kandalló 's asztal körül lóczák (pa-dok) valának helyezve. A' kemenczétől a' magas ágyig egy rudon különbféle kék 's veres virágokkal szőtt fehér kendők függének. Azon szegletet, hol az asztal állott, képző két falon három sorban függének egymás alatt fehér virágokkal czifrázott mind egyforma veres tálak, tányérok, 's fedők. Ezek között a' falra meszeléskor ragasztott veres fakana-lak, 's a' mestergerendára szegezett száraz zöld galjak te-vék a' szobának egész ékesítését. Egyik ablak felett törött tükör, másik felett egy füstös kép — nem vehettem-ki, mi szent lehete — melly előtt bádog lámpa függött. Pipámra gyujtva, történetből ezen kép alá találtam ülni, de azon-nal megkért az oláhné, hogy azon helyről más hova üljek, mert, ugymond, megbántom szent Györgyét, ha képe alatt dohányzom.

Elédre 's vacsorára tiszteinkkel szerencsémre a' hely-beli ispánhoz valék hivatalos, 's a' setétben alig találtam szállásomra. — Még most tanakodánk a' házas strázsames-terrel jövőendő fekvő helyünkről: megveté ugyan gazdasz-szonyunk a' magas ágyat azon panasszal, hogy három esz-tendő óta, midőn leánya férjhez ment, abban senki se hált légyen; de az ágy szűke miatt a' strázsamester 's hitvese abban mint régi házasok többé már meg nem fértek. Az asszony azzal menté magát, hogy fél a' leeséstől; miért nem foglalta-el a' férj az ágyat, azt ő tudja: elég, hogy a' magas ágy nekem jutott; 's mivel az említett másik szinte kes-keny ágyon a' gazdának beteg fija feküdt, a' házasok ágyam mellé földre vettetének magoknak ágyat szalmából. Az oláhné kemencze mellett foglala helyet; férje pedig kiment az ökrökhez.

Szék nem levén a' szobában, egy alacson létrát (laj-torját) kelle behozatnom, hogy feljuthassak magas ágyam-ba; mellybe lefeküdvén azonnal elaludtam, 's nem sokára az iménti dalban érintett 's most elhagyott barna hajú és szép arcú szüznek hófehér alakja tűnt előmbe. Egy idő

óta, nem tudom miért, dűrczés képe egy kis búval vegyült előbbi nyájaságát vevő magára. Szóllani akartam, de szívem el levén fogódva ajakim csak rebegtek, 's kezemet szívemre tevén epedve tekinték fekete szemébe. Ő kezét nyújtá feleletül, 's hogy annál fájdalmasabbá tegye az elválás pillanatát, hogy annál inkább érezzem veszteségemet, midőn irántam nem hideg voltát csak a' végórában mutatja, két könnyesepp gördüle ki szemeiből. „Ő ezt nem reménylettem!“ mondám elfojtott hangon, 's szívem hódolva szíve bánatjának, térdre borultam előtte. De a' helyett, hogy ő előtte estem volna térdre, leestem a' magos ágyról az alatt fekvő házaspár mellé a' dunya szélére. Megijedt az azon oldalon fekvő strázsamesterné a' zuhanásra, 's felugrott. Én még mindig előbbi menyemben levén, az előttem álló fehér alakot álman tűndérékének néztem, 's előbbi helyzetemben előtte térdepelve, heves csókokkal borítám-el kezét a' bámulónak. A' halavány arcz a' legszebben virítónak, a' színöket elvesztett kék szemek legszebb fekete szemeknek, a' testesült alkat legkarcsúbb természetnek, 's az éji pongyola (negligé) legcsinosabb fehér öltözetnek tetszettek előttem: de boldogságom csak néhány perczig tartott.

„Was machen Sie Herr . . . or?“ kérdé a' strázsamesterné, 's ugyan akkor kezdé felébredt férje-is német káromlásait. Ekkor tűnt-el a' bájalak előlem, ekkor láttam mindent a' maga valóságában, 's hogy rövid boldogságom-is csak álom volt. Engedelmet kérve kelle elbeszélni álmomat, hogy megnyugtassam a' haragos strázsamestert, 's minden gyanútól megmentsem magamat.

„Cse báj prentu domnye Zeó? (mi baj az Istenért)“ kérdé a' lármára felébredt oláhné a' kuczkóból.

„Nyicz, nyicz (semmi, semmi)“ mondám haragosan gyertyát kérve, hogy lássak felkapaszkodni ágyamra; 's mig ő a' mécset megtudta gyújtani, addig a' strázsamester hitvesével együtt jó izűn nevetett tévedésemén; de fekvő helyeiket azonnal elcsereálték, hogy, ha még egyszer illyes valamit találnék álmodni, az asszony helyett a' strázsamester kezét csókoljam: 's hogyha — ugymond — álmomban

feljebb találnék menni a' csókkal, szurós bajúsza ébresszen-fel álmomból.

Én ismét lefeküdtem; sokáig nem jött álom szemeimre: az Ő képe lebegett lelkem előtt, úgy a' mint álmomban láttam; szerettem volna még egyszer őt láthatni, 's neki elbeszélni álmomat. Végre elaludtam, 's reggel a' trombita szóra serkentem-fel.

Kértem ugyan a' strázsamestert, hogy ez éji kalandomat (Abentheuer) senkinek se mondja-meg; de kiindulásunk után a' tisztek még-is valamennyin ezen kérdéssel lovaglának hozzám, hogy mit álmodtam az éjjel? — Illyenkor jobb, ha nevet az ember, mint boszongodik; 's mivel ők, tudom, tovább terjesztik történetemet, inkább magam kívántam elbeszélni szépeinknek: kik közül talán az-is olvasandja, kit leginkább érdekel, 's eddig talán kialudt emlékezetemet újra felébreszti szívében.

Hideg éry.

II. ORSZÁG ISMERTETÉS.

Fonácz barlang.

Hazám boldog megyéjének egyikében Biharban, melyre a' jóltevő anyatermészet gazdagon hintette kellemes ajándékait, a' róna földeken legbujább vetemények tenyésznek, 's várakozáson felül-is jutalmazza a' munkás földmivestnek mindenkori szorgalmát. Az érmelléki, és váradi hegyek kellemes ízű bort nyujtanak a' szállós gazdáknak, hogy a' barátságnak 's vendég-szeretnek élő lakosai által öröm innepeiken vidító nedvül vétessenek; a' bú és szomorúság napjaiban pedig eloszlató, vagy gond-üző italul használtassanak. — Hegyes részei e' megyének olly bájosak, olly romantikusak, hogy itt a' gondolkodó tehetség egészen elmerülvén a' szép természet remekeinek csudálásában fel-eszméltekor minden tájakat érdemesnek ítél a' lefestetésre, hogy így e' megye gyönyörű helyzetét azok-is láthassák, kiket a' szerencse nem elegendő tehetséggel áldott-meg arra, hogy a' kedves hazát ön költségeiken által utazva megismerhessék. — Én e' boldogságot Korda Róza kisasszonynak, Korda János, Bartsay Károly, 's Róthkrepf József uraknak társaságukban értem-el e' folyó év Szent

Jakab havában. — Ekkor láttam-meg a' fonáczi barlangot-is. — Fonác oláh helységecske; a' keleti azon hosszú hegy-láncznak, melly a' két rokon hazát elkülönözi, alján fekszik, 's hosszan kinyuló két sor fa-házakból áll; — mellette a' majd eget érő hegyekből mindenkoron leszivárgó patak több malmokat hajtva folyik sebesen el, mellynek kristály-tisztasága még a' szomjútalan-is arra bírja, hogy annak hives cseppeit megkóstolja. Ez Rézhámor felől jön, 's ott kellemes ízű pisztrángokkal-is bővelkedik. Ah miként sohajtottam-fel, midőn itt a' leirhatlan sokaságú köveket, vagy-is úgy nevezett nagyobb béka-sót láttam használat nélkül a' sok holdakat elfogó viz-öntéseknek kitett földeken heverni! Vajha Szegedre tudnám ezeket varázsolni, hogy derék városunk utjainak készítésére használni lehetne! — Fonáczon kalauzokat nyertünk, kik a' híres barlanghoz felvezérlettek. Tovább fél óránál kellett fel felő gyalogolnunk, midőn a' minden fa-nemekből álló sűrűbe, innen pedig a' barlang torkolatjához jutottunk. Itt meggyújtván gyertyáinkat, előbb-is mintegy nyolcz ölnyi magoságú kerek térségre jutottunk. Itt még semmi különös nem érte szemlélődésünket, egyedül a' távol mélységből gőzölgő dohos szag és a' nagy hidegség jutott hozzánk. Most beljebb mentünk, 's itt találtunk egy szép táncz-teremhez hasonló üreget, mellynek magosága mintegy tizen két ölnyi lehetett, felülről a' legrendesebb boltozathoz hasonlított, 's környös körül kővé vált cseppek úgy mutatták, mintha a' legmesterségesebben készült rojt-folyamok szolgálnának annak ékesítésére. — A' lehullott, és kővé vált viz-cseppek ezen teremet a' barlang belsejétől szinte úgy választák-el, mintha padokkal és székekkel volna körül rakva. — A' sáros és nedves fenekű mélységben mindenkor uj és újabb tárgyak tűntek szemünk eleibe. Leggyönyörűbb volt egy, melly goth izlésű oltár romjaihoz hasonlított, a' másik pedig, melly egy szónoki széket képzett. Bár az e' helyet látogatók által ezen különöségek több helyeken megcsontkítottak, de azok, mint a' természet remek művei (mellyeket, nem hiszem, hogy a' mesterség utánozni tudna) érdemesek volnának valóban, hogy e' setétségből kivonatva köz csudálatnak kitétessenek. Itt egy halál-féjhez,

amott egy őszve omlott székhez, majd különbféle tárgyakhoz hasonló szépségek tűntek nézésünk eleibe; — végre midőn még tovább haladánk, kalauzunk egy emeletre vezett; 's midőn mintegy hat ölnyi magoságra felkapaszkodtunk, egy másfél ölnyi nyíláson végig láttuk az egész barlangot. Lent a' sok gyertya világot, vagy alulról a' fentlevőknek szövétnekeikkel megvilágosított felséges állását szemlélvén, éltemben a' leggyönyörűbbet láttam, 's elfogódott mellem csak ezt sohajthatá: „Isten be csudálatosak miveid!“ — Innen tovább rem mentünk; mert görnyedve kellett volna alá lépnünk a' nagy tágoságba. — E' barlangban sok ember- és állat-csontokat, sőt koponyákat is találtunk. A' hir beszéli, hogy tatárfutáskor ide vonultak a' lakosok; de a' pogányok e' rejtek-helyet kifürkészvén, midőn az elrejtezetek kijönni nem akartak, azokra szalmát, és fákat gyujtván füsttel ölték-el a' nyomorultakat. Tágosága e' barlangnak olly nagy, hogy öt, vagy hat ezer ember benne elférhetne. Végre majd két órai itt mulatásunk után ismét kijövén a' hold báj-fényénél folytattuk a' szép látottakról édes beszélgetések között utunkat Rézhámorba. —

Miskoltzy István.

III. JELES MONDÁS.

K i n e s.

A' kincs nem áll ezüstben és aranyban,
Hanem csak abban, a' ki mit szeret.

Vitkovits.

É l e t.

Örökös küzdés az élet:
Győzni tudóé a' pálma;
Reménylőnek nem ítélet,
Sőt éden — az élet álma.

N. A. Kiss Sám.

S z e r e l e m. Az igaz, valódiszerelem az, melly mindig változatlan, egyforma marad, bár mindent áldozzál neki, 's bár mindent tagadj-meg tőle.

Göthe.

IV. K Ö L T É S Z E T.

A' G y i l k o s.

Sötét az éj; csillag-tábor
Nem tündöklök kék egeről;
Csak pislogó lámpa-világ
Fényledez lakok szögéről,

A' zsibongó városi zaj
Csend ölebe bizton elült,
S az elfáradt munkaság-is
Szendén álma kárjába dült.

Ősz Dunánk, csendes pályáján „A' kezdet jó; pokol hallj-meg!
 Itatja szirtes partjait, — Küldj ördögi segítséget.
 Nem háborítja vig hajós Majd ha a' ház vérben uszik,
 Lapátával sik habjait. Osztok veled nyereséget.“ —
 Alszik minden, — mély álmokban 'S a' szendergő szolgálhoz sujt,
 Enyhül fájdalom és bánat; S' küldi sirja éjjelébe;
 'S a' kik nappal nem nyughattak Hogy ne maradjon fön hirnök
 Most már nyugtot találának. Eltemeti hő vérebe.
 Csak a' gyilkos keble forral 'S mint egy pusztai vad tigris
 Elet oltó rut terveket, Gyapjas nyáj közt dühöngve dúl,
 'S indul, míg más éddel szenderg 'S száz meg száz ártatlan élet
 Végre-is hajtani őket Felgőzölgő vérebe fúl:
 'S sohajt: „pokol, te halgass-meg! Szintugy dühöng, szintugy gyilkol
 Küldj ördögi segítséget; Az éj kormos leple alatt
 Ha majd vérben uszik a' ház, Mig halál vérzészőlőjához
 Osztok veled nyereséget.“ Nem borul egy egész család! —
 'S ajtót nyitatt, — 's szép gyermek Átok legyen rajtad gyilkos,
 szöll: Átok ha majd hamvadba dől sz!
 „Milly hűség fáraszt apródom?“ Ki ennyi szép élet szikrát
 'S már véréből gőzölné a' vas, Kegyetlenül sirjába ő sz!!
 „Majd megtudod túl a' siron!“ e. illés L.

V. VILÁGI TELEGRAF.

Theatrumi-büntetés. A' megholt Junot marschall fija, ki az algiri hadseregnél tisztt levén jelenleg Párisban vagyon szabadságra, a' párisi fékőrségtől (Zucht-Polizey) nem régiben 50 frank birságra ítéltetett azért, hogy az Ambigu theatrumban az előadást illetlen viselete által botrányoztatta. Budai karzat! rendőrség! —

Pástétom-testamentum. Orleans-ban nem régiben egy polgár meghalván, azt hagyá végintézetében, hogy minden esztenében bizonyos napon 5000 kis pastétomok osztassanak ki az ispotályosok számára. E' rendelés annyival inkább meglepé az illetőket, minthogy e' félével őket ritkán kínálgtják.

Fessler. Egy utazó, Stieglitz Imre, orosz országban levén Pétervárából irt egyik levelében Fessler-ról-is (hazánkijáról) emlékezik, hol többek közt ezeket mondja: „Igen nevezetes és valóban érdekes tünemény volt nekem az öreg Fessler, e' lelánczolt Titan, kihez egyik barátom vezetvén, nála néhány óráig mulattam. E' nyugtalan lélek a' 80-hoz közel, 's egy csont-törés által székehez kötve még most se szűnik-meg a' jövődőre új meg új terveket készíteni, 's gyógyulásának idejére egy új hatáskört keresni.“ — Tudjuk, hogy Fessler hazánkíja előbb szerzetes volt, azután kivetkezvén megházasodott, 's Luther vallását felvevén lengyel, burkus és végre orosz országba ment, hol hasonlíthatlan „Magyar historiáját“ (10 kötetben) 's egyéb lelkes munkáit irván magát századunk első rangú művi közé víttá fel.

VI. KÜLÖNFÉLE.

Féreg-verseny. A' verseny (concert) legrégibb időktől fogva divatozik mind az életben mind litteratúrában. Az ősz görögöknek olympiai játékaiktól kezdve egész a' rákosi löversenyig sok állat

jutotta már meg a verseny pályát; de az még senkinek se jutott eszébe, hogy férgeket-is léptesen-fel a versenyzők száz-féle sorába. St. Trinidad szigetén t. i. most fereg-hangversenyek adatnak; jelesül most bizonyos trücsök fajat oktatnak arra, hogy commandó szóra csiripelésüket elkezdjék, 's jó izléshez tartozik a vendéget illy rezgő hangával (muzsikával) mulattatni asztal felett. aa.

Bolondságok. A' képzelődés sokszor legnevetéseseb ideákat szül. Prugens orvos egy búskomolyt (melancholicus) látott, ki azt hitte, hogy ő az eget ujjá hegyén tartja, 's azért mindig magosan feltartá, mert félt, hogy az eget leejti 's akkor összetörik; egy másik azt vélte, hogy ő neki nincsen feje, de az orvos neki ön süveget tétetett fejébe, 's a' fejtelenfejeslegott el-hívé fejességét. Egy harmadik erővel holt akart lenni, 's azért minden ételt, eligazított magától, és valóban áldozatja-is lett volna képzelődésének, ha egyik barátja arra nem határozza magát, hogy maga holtat játszik. E' szerint koporsóba téteté magát a' búskomoly elejébe, kevés idő múlva enni hoznak neki; ekkor fel-kel és hozzá lát az evéshez, megkínálja a' magát holtnak vélő társát-is, ki látván, hogy az alvilágban-is meg van a' gyomornak azon dicséretes ingere — az étvágy — társához szövetkezik, 's jól lakott, elaludt és — meggyógyult.

VII. NEVETTETŐ PILULA.

Misók még soha se látott hajó-hidat. Egykor hosszú fuvarban Budapestre jöven a' két testvérvárost összekötő híd főnél állván nem győzte csudálni, miképpen állhate' híd, holott lábai nincsenek „Hát nem látja kend — mond valamelly dévaj ficzkó — hogy a' karfák ide vannak szögezve“ — „Ugy bizony ni!“ mond előbbi tudatlanságát szégyenelve Misók.

Muki.

„Ó! a' katona, be sok veszélynek van kitéve! ezt csak az tudja, ki próbálta“ mond egy uracs a' kávéházban. „Hát az ur katona volt?“ kérdi egyik hallgató. „Nem — felele az uracs — de két öcsémnek kellett volna katonának lenni.“

Móritz.

Egy bizonyos, magát a' tudományokban hányogató P. polgári czukrásznak S. ügyész ur-ezt mondá: „Kegyed bizonyosan csak nyakig járhatott iskolába, mivel feje üres maradt.“

Sicher.

Csere-rejtvény.

Madárt hozok, madárt adok
Neked te szög leány!
Sötét a' tolla mint szurok,
De neve? — az talány 1. 2. 3. 4. 5.
Add érte 1. 2. 3. 4. szívesen,
Ott leng az ajkadon,
Kis rózsá-rés között pihen
Szerelmi vánkuson:
Akkor 4. 5. 1. 2. 3. a' kis fehér
Megkapja tőlem — bár mit ér —
Ezen talányos repülőt,
Belőle hogy etessed őt.

Muki.

Előbbi rejtvény: Maria.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiarcz 86 szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi urak utszája 612.